

Asia: VN/31974/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle kotoutumisen edistämisestä annetuksi laiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit kotoutumislakia koskevaan lakiehdotukseen

Maahanmuuttajaväestö on hyvin moninainen ryhmä, ja siksi he myös työllistyvät hyvin eri tavalla. Erytisen heikkoa työllistyminen on maahanmuuttajanaisilla ja pakolaistaustaisilla muuttajilla. Onkin siksi tärkeää, että nämä ryhmät asetetaan kotoutumispalveluiden erityiseksi kohderyhmäksi, ja että heidän työllistymistään pyritään edistämään. Esimerkiksi kotoutumisohjelman luomisella vahvistetaan palveluiden saatavuutta erityisesti työvoiman ulkopuolella oleville, kuten kotona lapsiaan hoitaville vanhemmille. Jatkossa yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen välillä on tärkeää, jotta monialaiset palvelut tavoittavat niitä tarvitsevat maahanmuuttajat.

Maahanmuuttajalasten koulumenestykseen vaikuttavat myös heidän vanhempiansa kotoutuminen. Erytisesti maahanmuuttajanaisten työllisyyttä parantamalla voitaisiin samalla myös vaikuttaa maahanmuuttajalasten kotoutumiseen ja tulevaisuuden näkymiin. Maahanmuuttajaäitien kotoutuminen ja kielen oppiminen lisäisi heidän mahdollisuuksiaan tukea lastensa koulutusta.

On kannatettavaa, että kotouttamispalveluiden vastuita TE-toimistojen ja kuntien välillä selkeytetään, ja että kokonaisvastuu palveluiden yhteensovittamisesta siirretään kunnille. Tämä mahdollisesti parantaa kotouttamisen toimivuutta, erityisesti työvoiman ulkopuolella oleville maahanmuuttajille. Selvitysten mukaan kuntien palveluissa on kuitenkin paljon alueellista vaihtelua. On siksi tärkeää varmistaa, että kotouttamispalveluiden saatavuus on riittävää muuallakin kuin kasvukeskuksissa; palveluiden laatu tulisi olla yhdenmukaista koko maassa. TE-toimistojen riittämättömät resurssit maahanmuuttajien ohjaukseen on havaittu aikaisemmissa selvityksissä, joten jatkossa tähän tulisi myös kiinnittää huomiota. Resurssit kunnissa maahanmuuttajien ohjaukseen tulisi olla riittävällä tasolla.

Maahanmuuttajien työllistymisessä keskeisiä tekijöitä ovat kielitaito, koulutus ja työkokemus. Esitetyt toimet kielikoulutuksen vaikuttavuuden parantamiseksi ovat tervetulleita (esim. kielitaidon päättöttestaus). Aiemmin on ollut tiedossa, että Suomen kielen taito jää monilla maahanmuuttajilla heikoksi kielikoulutuksen jälkeen. Kielitaidon päättöttestauksella voidaan arvioida koulutuksen onnistumista. On myös kannatettavaa, että jatkossa maahanmuuttajan olisi mahdollista suorittaa loppuun kotoutumissuunnitelman voimassaoloaikana aloitettu, työttömyysetuudella tuettava omaehtoinen opintokokonaisuus.

Kotoutumiskoulutuksen rinnalle tarvitaan työelämää lähellä olevia työvoimapalveluita. Tästä syystä on hyvä, että lakiesityksessä kotoutumiskoulutusta pyritään yhteensovittamaan muiden työllisyys- ja koulutuspalveluiden kanssa. Tutkimustietoa tarvitaan kuitenkin lisää kotoutumiskoulutuksen vaikutuksista työmarkkinoille kiinnittymiseen sekä siitä, että mitkä aktiiviset työvoimapalvelut ovat tehokkaita juuri maahanmuuttajille. Olemassa oleva tutkimuskirjallisuus ei toistaiseksi tarjoa tähän selkeää vastausta. Erityisesti Suomessa tieteellistä tutkimusta (vaikuttavuusanalyysit) aiheesta on tehty toistaiseksi vähän. Luotettavaa tutkimustietoa aiheeseen liittyen voitaisiin saada, mikäli kotoutumisesta pystyttäisiin toteuttamaan satunnaistettu koe. Tällä hetkellä rekisteriaineistoihin pohjautuvissa tutkimuksissa ongelmana on verrokkiryhmän (samankaltaiset ei-osallistujat) muodostamisen hankaluus kotoutumiskoulutukseen osallistujille. Hankaluutena on mm. se, että lähes kaikki työmarkkinoille suuntautuvat maahanmuuttajat osallistuvat kotoutumiskoulutukseen.

Perusmuotoinen tai monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma (12-22 §)

-

Kotoutumiskoulutus (24-25 §) ja omaehtoisen opiskelun tukeminen (26-30 §)

-

Yleiset kommentit kunnan kotoutumisohjelmaan (11 §) ja monikielinen yhteiskuntaorientaatio (23 §)

-

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten palvelut (3 luku)

-

Kuntaan ohjaaminen (4 luku)

-

Kunnan, hyvinvointialueen ja valtion tehtävät (5-7 luvut)

-

Valtion korvaukset (8 luku)

-

Tiedonsaanti ja tietojärjestelmä (9 luku)

-

Yleiset kommentit muihin lakiehdotuksiin

-

Vaikutusten arviointi ja muut perusteluja koskevat huomiot

-

Busk Henna
Pellervon taloustutkimus PTT ry